

перебував під впливом різних чинників: економічних, політичних, культурних та ін.

Необхідно зазначити, що в усі період розвитку людства існували проблеми із реалізацією людиною свого права на захист. Причинами цього були: соціальна нерівність, рабство, кріпосництво тощо. Захистити свої права могли лише деякі особи. Лише із появою демократичного суспільства можна говорити про можливість кожного незалежно від його статі, расової належності та національності реалізувати своє право на захист.

Безумовно, реалізація людиною права на захист у повній мірі залежить від її соціального середовища, яке становлять суспільні, матеріальні та духовні умови існування. Таким чином, важливими шляхами вирішення цих проблем є підвищення загального добробуту і рівня життя громадян.

Отже, реалізація людиною права на захист залежить від багатьох чинників, проте надзвичайно важливу роль у даному питанні відіграє виокремлення філософських та психологічних аспектів проблем реалізації людиною права на захист. Тобто, потрібне чітке філософське осмислення та психологічне розуміння можливості реалізації людиною права на захист.

Симон Ю.С.,

кандидат філософських наук, доцент,
професор кафедри філософіїправа та
юридичної логіки НАВС

ІСТОРИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОНОВЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ НАУКИ: ВІД КЛАСИЧНОГО РАЦІОНАЛІСТИЧНОГО МОНІЗМУ ДО ПОСТКЛАСИЧНОГО ПЛЮРАЛІЗМУ

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю виокремлення глибинних зрушень та фіксації новітніх тенденцій філософсько-правового і психологічного мислення у контексті усвідомлення того, що методологічні принципи сформовані класичною філософією Нового часу, виявили свою обмеженість при намаганні застосувати їх для осмислення змін у соціокультурній і правовій сфері на початку ХХІ ст. Епоха Модерну з властивими їй атрибутами, в тому числі методологічним інструментарієм, вичерпала свій потенціал. На зміну їй приходить Постмодерн, який зумовлює необхідність формування нової методологічної культури. Тому перед світовою філософією права і психологією

постає завдання «оновлення», пошуку методологічних настанов, адекватних сучасній цивілізаційній ситуації.

В сучасній філософії права та психології залишається відкритою проблема обґрунтування вибору певного типу методології. При значному обсязі публікацій спостерігається зменшення кількості досліджень, присвячених методологічним аспектам забезпечення розвитку філософії права та юридичної психології, де особливої уваги потребує аналіз специфіки та своєрідності типів методологічної культури в умовах переходу від класичного раціоналістичного монізму до цінностей посткласичного плюралізму. До того ж сьогодні ще спостерігається спрощене уявлення про специфіку вибору методології, «методологічну соціалізацію» як однобічно зорієнтовані процеси, де науковець виступає в ролі пасивного об'єкта, а не в якості активної сили, спроможної не тільки відтворювати суспільно-політичні та правові відносини, а й виявляти творчу активність та інновації. З іншого боку, саме поняття «методологічна культура науки» вживається в абстрактних, суперечливих значеннях.

Пошуки нових форм рефлексії, на думку постмодерністів, обумовлені обмеженістю традиційних методів мислення, моністично, лінійно спрямованих наукових систем. Спрямування постмодерністської картини світу втілюється у метафорі «різومي» (Ж.Дельоз), яка, уособлюючи ідею мінливості, варіативності та полілінійності розвитку, протистоїть класичному мисленню.

Методологічна культура науки Постмодерну, що вибудовується як дослідження світу «складностей, що еволюціонують» кардинально відрізняється від дослідження світу «систем, що не еволюціонують» - методологічної культури Модерну. Поняття «складність, що еволюціонує» фігурує в постмодернізмі як концептуальний прообраз теоретичних репрезентантів різноманітних фізичних, соціальних і ментальних реалій.

Для наукового осмислення процесів виникнення й історичного розвитку соціокультурних систем доцільно враховувати визначальну відмінність «складностей, що еволюціонують» від «складностей, що не еволюціонують». Ця відмінність полягає у тому, що зі «складностей, які еволюціонують» неможливо довільно сконструювати нові складні соціокультурні структури, які суперечили б власним тенденціям цих «складностей, що еволюціонують». Кожна така «складність» індивідуальна, її можна перетворити тільки на таку нову складність, що узгоджується з її внутрішніми тенденціями. Проте, це не означає, що майбутнє кожної «складності, що еволюціонує» однозначно визначено, жорстко детерміновано, запрограмовано. Майбутнє будь-якої відкритої

нелінійної системи завжди поліваріантне, оскільки вона є певною ціліснісною системою, носієм різноманітних форм її потенційно можливих підсистем. Водночас, «складність, що еволюціонує» є не картезіанським раціоналістичним «першоелементом», не константою в процесі її еволюційного становлення, вона трансформується, спектр можливих її змін модифікується.

Сучасна експансія «наук про складності, що еволюціонують» не тільки змінює традиційний науковий дискурс, його проблемне поле, а й спричинює появу можливості єдиного трансдисциплінарного наукового розуміння еволюційної розмаїтості Всесвіту. Проте методологічна культура науки ще багато в чому продовжує залишатися в полоні таких сучасних версій «метафізики наявності», як філософія фундаменталізму, нормативізму.

Отже, винятково актуальною є проблема формування методологічної культури науки з врахуванням традицій постмодерністського мислення, висхідними принципами якого виступають трансдисциплінарність, плюралістичність та толерантність як засадничі підходи у вирішенні психологічних і філософсько-правових проблем. Однак, впроваджуючи ідеї методологічного плюралізму, теоретичного релятивізму, постмодернізм не пояснює, як організувати ефективне функціонування наукового співтовариства на базі цих принципів. Відмова від будь-якого методологічного стандарту в науці, навіть суперечливого, може сприяти не стільки свободі викладу наукових думок, скільки посиленню позанаукових критеріїв. Виходом із даної проблемної ситуації є прагнення визначити межі методологічного плюралізму, не відмовляючись від самого принципу.

Фрейман Г.О.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри філософії права та
юридичної логіки НАВС

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ТА МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСУДЖЕНИХ У ВИХОВНИХ КОЛОНІЯХ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ І ПРАВознавства

У переломні часи, за умов радикальних перетворень у суспільному житті перед людством завжди постають проблеми пошуку нових життєвих орієнтацій, нової системи цінностей та ідеалів.